

Ioan Lăcătușu, Erich-Mihail Broanăr,
*Repere identitare românești din județele
 Covasna și Harghita*, Sfântu Gheorghe,
 Editura „Eurocarpatica”, 2014, 671 p.

Volumul *Repere identitare românești din județele Covasna și Harghita*, apărut recent la Editura „Eurocarpatica” din Sfântu Gheorghe, sub semnăturile dr. Ioan Lăcătușu și Erich-Mihail Broanăr, prezintă în aproape 700 de pagini contribuția românilor din această parte a țării la clădirea patrimoniului cultural național și universal.

Acesta valorifică informațiile apărute în ultimii 25 de ani într-o serie de lucrări de referință din domeniile arheologiei, istoriei, etnografiei, demografiei și sociologiei referitoare la istoria și cultura românilor din Sud-Estul Transilvaniei.

Repere identitare românești din județele Covasna și Harghita este primul volum din *Colecția Centenarul Marii Uniri (1918-2018)* inițiată de Editura Eurocarpatica din Sf. Gheorghe.

După cum ne mărturisește unul dintre autorii demersului științific – istoricul și arhivistul Ioan Lăcătușu: „Cartea vine să acopere un gol existent în istoriografia locală, regională și națională pe această temă, deoarece sunt încă puțin cunoscute momentele esențiale din evoluția, adesea dramatică, a comunităților românești din Sud-Estul Transilvaniei. În spiritul adevărului istoric, nu supraevaluăm românitatea din curbura Carpaților, dar nici nu acceptăm viziunea unor istorici și cercetători maghiari de minimalizare a componente românești (...) Fără istoria, cultura și patrimoniul românilor din zonă, istoria locală a județelor Covasna și Harghita nu este completă. Volumul va contribui, cu siguranță, la eliminarea unor clișee negative și prejudecăți referitoare la existența, continuitatea și contribuția românilor din această parte de țară la formarea patrimoniului material, cultural și spiritual (...) Editarea unei asemenea lucrări era necesară și pentru că, de prea multe ori în anii de după decembrie 1989, au apărut zeci de lucrări, inclusiv cu

sprijin financiar din fonduri publice, despre „ținutul secuiesc”, în care românii nu au fost și nu sunt menționați, deși nu mai poate fi invocată lipsa surselor documentare edite și inedite”.

Cele 671 de pagini sunt prefațate de cel care a fost Arhiepiscopul Covasnei și Harghitei, în prezent mitropolitul Banatului, ÎPS Ioan Selejan, volumul fiind o sinteză a studiilor și publicațiilor românești din ultimii 20 de ani. Împărțită în 5 capitole și 84 de subcapitole, voluminoasa apariție editorială începe cu mărturii din epoci străvechi – paleolitic și epoca bronzului, încheindu-se cu informațiile despre siturile dacice și limesul roman.

Prima parte a volumului cuprinde un album cu imagini reprezentative despre istoria și cultura românilor din județele Covasna și Harghita, grupate tematic și cronologic.

Capitolul I intitulat „**Crâmpie istorice**” debutează cu prezentarea câtorva aspecte de locuire preistorică a zonei, începând cu paleoliticul, neoliticul și epoca cuprului, epoca bronzului, perioada Daciei preromane, principalele situri dacice și terminând cu castrele situate pe limesul roman. O categorie însemnată de mărturii despre prezența și continuitatea românească în Arcul Intracarpatic o reprezintă hidronimele și toponimele evidențiate în lucrare.

Într-o formulă sintetică sunt prezentate informații referitoare la volumele de istorie locală, la monografiile unor localități, personalități și instituții, la cercetările etnografice și sociologice, eseuri și lucrări de memorialistică, precum și la un număr important de manuscrise.

În capitolul II, „**Din patrimoniul cultural-etnologic**” sunt prezentate informații și imagini referitoare la arhitectura populară, ocupații și meșteșuguri tradiționale, portul popular, mărturii de artă și cultură ortodoxă și file din tezaurul documentar. Tot aici sunt redate succint date despre comunitățile românești dispărute în urma procesului de maghiarizare, precum și interferențe etno-culturale româno-maghiare în sud-estul Transilvaniei.

Capitolul III, „**Repere identitare românești**” prezintă date și imagini despre instituțiile identitare fundamentale, respectiv biserica ortodoxă, școala românească, instituțiile de cultură, asociațiile culturale, publicațiile în limba română și cele bilingve româno-maghiare, monumentele de for public și cimitirele eroilor, principalele manifestări cultural-științifice. Un spațiu important este dedicat personalităților științei, culturii și spiritualității românești născute sau care au activat în județele Covasna și Harghita.

Partea a doua a volumului cuprinde o amplă sinteză documentară referitoare la istoria și cultura românilor din județele Covasna și Harghita.

Lucrarea continuă cu Capitolul IV, „**Personalități ale științei, culturii și spiritualității românești**” ce cuprinde liste bio-bibliografice complete de: academicieni, ierarhi, cadre universitare, cercetători, scriitori, ofițeri, medici, arhitecți, artiști, lideri politici locali și naționali, publiciști etc.

Capitolul V este intitulat „**Sinteză documentară referitoare la istoria și cultura românilor din Covasna și Harghita**”.

Primul subcapitol prezintă rezumatul a 233 de documente din Arhivele Naționale Covasna referitoare la românii din Transilvania și la relațiile lor cu Moldova și Țara Românească; apoi urmează o bogată listă a românilor și secuilor cu nume românești din fostele scaune secuiești, lista familiilor nobile de origine română din Covasna și Harghita, a negustorilor și proprietarilor români cunoscuți până la 1918, lista fondurilor parohiilor ortodoxe și greco-catolice aflate în păstrarea Arhivelor Naționale Harghita și Covasna, inventare ale Complexului Național Muzeal ASTRA din Sibiu referitoare la cercetarea științifică și civilizația populară românească din cele două județe; apoi lista a peste 1.500 de studii referitoare la preistoria, istoria și cultura românilor din județele Harghita și Covasna, a monumentelor de for public, a asociațiilor culturale și științifice, a publicațiilor în limba română și bilingve apărute în perioada 1921-2014, a volumelor de literatură și critică literară ce poartă semnătura autorilor din cele două județe, lista prefectilor și a primarilor din principalele orașe etc.

Publicația care „prezintă sintetic cele mai reprezentative repere identitare românești din județele Covasna și Harghita structurate tematic, constituindu-se într-o invitație la cunoașterea realităților complexe din sud-estul Transilvaniei și a contribuției specifice a românilor, alături de secui/maghiari din această parte de țară, la patrimoniul cultural național și universal” poate fi socotită, în mod justificat, o contribuție de excepție la cunoașterea și afirmarea adevărului istoric.

Așadar avem o sinteză a sintezelor, o carte ce nu trebuie să lipsească din biblioteca oricărui conațional care pretinde că e interesat de trecutul, prezentul și viitorulsău.

Gabriel Givlea